

BERRYMAN, E. 2005. Belief, apparitions, and rationality: The social scientific study of religion after Wittgenstein. *Human Studies*, 28: 15-39.

Neotřesitelná pravda víry mezi racionalitou a nesouměřitelností

Autor se v článku zabývá problémem kompatibility náboženské víry a vědeckých faktů jako dvou výkladových rámců. Střet těchto paradigmat ukazuje na příkladu, v němž žena jménem Susan prožívá mystickou zkušenost zjevení. Ačkoliv je Susan pevně přesvědčena o svojí víře a pravdivosti svých mystických interakcí, podrobuje svoji zkušenost různým testům, které bychom mohli zařadit do paradigmatu *vědy a racionality*. Patří sem například empiricky ověřitelný artefakt v podobě fotografie, nebo přímé svědectví „radikálně racionální“ osoby v podobě skeptického pana Smithe, jenž má být zárukou objektivního pohledu.

Na druhou stranu, když empiricky ověřitelné důkazy nejsou pro veřejnost dostatečně přesvědčivé, stojí si Susan a někteří její následovníci za tím, že pravdivost víry *de facto* nelze nijak prověřit. Že se jedná spíše o otázku vnitřního prožitku, morálky apod. – tedy hodnot veskrze *nesouměřitelných* s paradigmatem vědy (resp. s jakýmikoliv dalšími paradigmaty). Tedy způsob, jímž Susan svoji víru obhájí, není projevem fundamentálního přesvědčení o povaze nějaké „podstaty víry“, nýbrž se jedná o nahodilé produkty docela konkrétních interakcí. A právě s ohledem na tuto specifickou a „vpletenost do okolností“ by, dle autora, měli epistemologové ke studiu náboženské víry přistupovat. Nikoliv ji „osekat“ na jakousi čistou esenci bez souvislostí, a vlastním zarámováním z ní tak vlastně udělat něco docela nového.